

Хорошковська Т. Тексти підручників і методичних посібників з української (рідної) мови для 5 та 6 класів як засіб формування та контролю читацьких умінь учнів. *Проблеми сучасного підручника: зб. наук. праць / [ред. кол.; голов. ред. – М. О. Топузов]. Київ: Педагогічна думка, 2015. Вип. 15. Ч. 2. С. 318–326.*

WWW: <https://lib.iitta.gov.ua/707224/>

УДК 373.5.091.26:811.161.2'242-043.83:373.5.091.64(075)811.161.2

Тексти підручників і методичних посібників з української (рідної) мови для 5 і 6 класів як засіб формування та контролю читацьких умінь учнів

Т. П. Хорошковська

Інститут педагогіки НАПН України

Стаття присвячена аналізу текстів чинних підручників і методичних посібників з української (рідної) мови для 5 і 6 класів як засобу формування та контролю читацьких умінь учнів. У даній роботі визначено типи текстів, які дають можливість формувати у школярів вміння читати мовчки й розуміти закладену в них інформацію, а також застосовувати одержані під час читання знання на практиці; наведено приклади цих текстів. Визначено читацькі вміння, які можуть бути сформовані в учнів на основі зазначених текстів. Проаналізовано вимірники, тобто матеріали для контролю читацьких умінь, розміщені в чинних підручниках і посібниках до них.

Ключові слова: учні 5 і 6 класів, підручник, методичний посібник, типи текстів, суцільний і несучільний тексти, формування, контроль, читацькі вміння, вимірники.

Постановка проблеми. У 2011 році було затверджено Державний стандарт базової повної і загальної середньої освіти [6], який ґрунтується на засадах особистісно зорієнтованого, компетентнісного і діяльнісного підходів, що спрямовані на формування та розвиток умінь і навичок учнів,

а також готовність застосовувати їх практично. Відповідно до Державного стандарту розроблено нові навчальні програми та підручники з української (рідної) мови для основної школи.

Мета статті – проаналізувати текстовий матеріал чинних підручників і методичних посібників з української (рідної) мови для 5 і 6 класів, їх потенційні можливості для формування та контролю читацьких умінь учнів.

Аналіз останніх досліджень.

Аналіз науково-методичної літератури свідчить, що актуальною є як проблема формування та розвитку читацьких умінь і навичок учнів, так і проблема вимірювання їх. У працях І. Гудзик, О. Джелелей, С. Дорошенко, В. Мартиненко, О. Савченко, Н. Скрипченко, О. Хорошковської та інших наголошено на важливій ролі сформованості читацьких умінь і навичок у молодших школярів, їх впливові на успішність у житті загалом та навчанні зокрема.

У роботах О. Бігич, В. Горецького, Ф. Рабиновича, І. Рапопорта, М. Розенкранца, О. Савченко, Л. Тікунової, С. Фоломкіної, О. Хорошковської зазначено, що не менш важливою є перевірка розуміння прочитаного.

Проблема формування, розвитку та контролю читацьких умінь учнів стала предметом низки дисертаційних досліджень (Магдієв Р., Нікітченков О., Нусенкіс В., Усатий А., Шаповалова Т. та інші).

Аналіз літератури свідчить, що більшість із робіт стосуються формування, розвитку та перевірки читацьких умінь молодших школярів або формування вміння читати художні тексти на уроках літератури. Щодо формування й вимірювання читацьких умінь учнів 5 і 6 класів на уроках української мови, то ця проблема залишається поза увагою вітчизняних і зарубіжних науковців.

Основна частина. У попередніх публікаціях [17] нами було розроблено класифікацію текстового матеріалу підручників української (рідної) мови для 5 і 6 класів. Відповідно до неї всі тексти, уміщені в цих підручниках, поділяються на суцільні та несучільні. До суцільних текстів віднесено: 1) завдання-інструкції до виконання вправ; 2) вправи, які містять словесні тексти різних типів і стилів мовлення; 3) словесні правила. Несучільними ми вважаємо тексти, які містять малюнки, таблиці, схеми, алгоритми і можуть бути як зі словесними доповненнями, так і без них. До несучільних текстів підручників належать: 1) правила, що містять словесну й графічну інформацію (таблиці, схеми, алгоритми); 2) правила-таблиці, правила-схеми; 3) вправи-таблиці, вправи-схеми та вправи-малюнки.

Розглянемо окремо кожен із зазначених типів текстів, уміщених у чинних підручниках з української (рідної) мови для 5 і 6 класів [3; 4; 7; 8; 12; 13]. Так, *завдання-інструкції* у підручниках стосуються як вправ, що містять словесні тексти різних типів і стилів мовлення, так і окремих слів, словосполучень і речень. Останні призначені для відпрацювання мовних знань і не передбачають формування в учнів умінь читати. Тому завдання до них не є предметом даного аналізу. Цікавими для нашого дослідження є завдання-інструкції, що стосуються формування і перевірки читацьких умінь. Їх, порівняно з іншими типами текстів, у підручниках української мови найбільше. Незважаючи на те, що завдання-інструкції, як правило, невеликі за обсягом, становлять приблизно 2 – 3 рядки, уміння учнів читати їх надзвичайно важливе. Адже від правильного розуміння змісту завдань-інструкцій залежить якість виконання вправи і відповідно – засвоєння мовних знань та формування мовленнєвих умінь.

Ще одним різновидом суцільних текстів ми вважаємо *словесні тексти різних типів і стилів мовлення*, монологічного та діалогічного характеру, які представлені у вправах підручників. Більшість із цих текстів

і завдань-інструкцій до них орієнтована на формування в учнів умінь визначати тему та основну думку тексту, самостійно добирати заголовки, співвідносити його з темою чи основною думкою, ділити текст на частини та складати план, визначати відоме й нове в тексті, знаходити ключові слова, розуміти фактичний зміст тексту, встановлювати причиново-наслідкові зв'язки, розуміти значення слів та виразів. Рідше трапляються завдання, що стосуються формування вмінь формулювати запитання до тексту та давати на них відповіді, висловлювати власне ставлення, давати оцінку прочитаному, розуміти авторське ставлення до персонажів, робити висновки з прочитаного.

До суцільних текстів підручників ми віднесли і *словесні правила*, наприклад: «У префіксах **роз-**, **без-** завжди вимовляється дзвінкий звук і пишеться буква **з**: *розписка, розбити, беззахисний, безтурботно*.

Для полегшення вимови при збігові кількох приголосних до префікса **роз-** додається голосний [і]: *розігнутись, розіслати*» [8, с. 208].

Уміння читати словесні тексти-правила також важливе, оскільки саме від їх розуміння залежить успішність учнів у вивченні української мови і головне – уміння застосовувати здобуті мовні знання на практиці.

Несуцільні тексти в підручниках з мови, як уже зазначалося, представлені переважно таблицями та схемами зі словесними доповненнями або без них. Найчастіше вони містять мовний матеріал (правила), який учні повинні запам'ятати. Наведемо приклад такого *правила-таблиці* з підручника для 5 класу [3, с. 208]:

У географічних назвах іншомовного походження пишуть літеру и:	
у назвах на -ика , -ида	Мексика, Атлантида, Флорида
після ж , ч , ш , ц	Алжир, Чилі, Вашингтон, Лейпциг

у сполуках -ри- перед приголосним	Рим, Мадрид, Рига
Потрібно запам'ятати написання таких слів: Аргентина, Бразилія, Сицилія, Сирія, Єгипет, Тибет	

Прикладом несуцільного *тексту-схеми* зі словесним доповненням може слугувати таке правило:

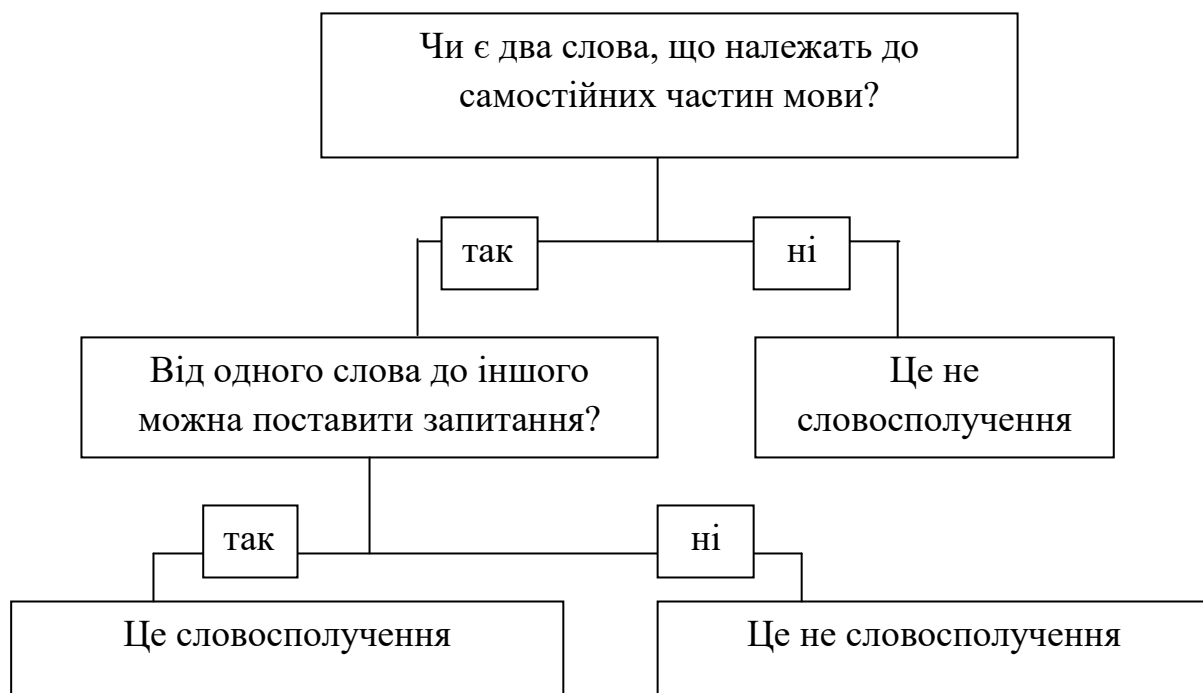

Розповідним називають речення, у якому повідомляється про факт дійсності, явище, подію. НАПРИКЛАД: Лелеки прилетіли.

Питальним називають речення, у якому про щось запитується. НАПРИКЛАД: Лелеки прилетіли?

Спонукальним називають речення, у якому виражається спонукування до дії (наказ, прохання, порада, вимога, побажання тощо). НАПРИКЛАД: Прилітайте, лелеки [13, с. 41].

Крім того, у підручнику О. Заболотного і В. Заболотного [13, с. 32] вміщено *алгоритм*, який також є прикладом несуцільного тексту, що містить мовні знання:

Таблиці та схеми, у яких наведено інформацію про мовні одиниці та категорії, займають приблизно 1/3 від усіх мовних текстів, уміщених у підручниках української мови. Тому вміння читати їх надзвичайно важливе для учнів. Саме від уміння аналізувати розміщену в таблицях і схемах інформацію, робити висновки залежить успішність у вивченні мови, правильність виконання вправ. А найголовніше – від сформованості в учнів умінь читати таблиці та схеми залежить уміння застосовувати на практиці здобуті мовні знання та мовленнєві вміння.

Крім таблиць-правил, у яких подано мовний матеріал для запам'ятовування, у підручниках уміщено *таблиці-вправи*. Вони також стосуються мовного матеріалу, однак вимагають від учнів умінь аналізувати інформацію, подану в таблиці, робити висновки й узагальнення з прочитаного та застосовувати одержану інформацію під час виконання вправ. Наприклад [3, с. 152]: Розгляньте таблицю. Які приголосні випадають у вказаних групах приголосних?

ГРУПИ ПРИГОЛОСНИХ, У ЯКИХ ВІДБУВАЄТЬСЯ СПРОЩЕННЯ	ПРИКЛАДИ
[здн]	Проїзний (проїзд)
[ждн]	Тижневий (тиждень)
[стн]	Корисний (користь)
[стл]	Щасливий (щастя)

Підручник О. Заболотного і В. Заболотного містить завдання, спрямовані на формування в учнів уміння співвідносити ілюстрації (несуцільні тексти) зі словесними текстами вправ, наприклад: «Прочитайте виразно вірш та розгляньте репродукцію картини К. Моне. Розкажіть, чим співвідносні ці два твори і чим різняться» [13, с. 46].

Отже, суцільні та несуцільні тексти зазначених підручників дають можливість формувати в учнів уміння читати їх. Крім того, робота з цими текстами може бути спрямована і на перевірку читацьких умінь – як на попередню, так і на поточну (проміжну). Хоча цілеспрямована перевірка вмінь читати мовчки в аналізованих підручниках не передбачена.

Перевірку в учнів умінь читати суцільні тексти передбачено лише в підручниках О. Заболотного і В. Заболотного [12; 13]. Вони містять тексти для читання мовчки та низку відкритих і закритих запитань до них. Відкриті запитання стосуються перевірки вмінь визначати тему й основну думку прочитаного, адресата та мету висловлювання, структурні частини тексту (зачин, основну частину та кінцівку), уміння складати план, ставити запитання за змістом прочитаного і давати на них відповіді, переглядати текст і швидко знаходити в ньому вказані елементи, висловлювати власне ставлення до прочитаного. За допомогою закритих запитань до тексту пропонується перевіряти розуміння фактичного змісту, причиново-наслідкових зв'язків і значення слів.

Крім підручників мови, нами було проаналізовано методичні посібники для вчителів [1; 2; 9; 10; 11; 14; 15; 16; 18; 19; 20]. Вони також містять суцільні та несучільні тексти й орієнтовані як на формування, так і на перевірку читацьких умінь. Суцільні тексти посібників, як і тексти підручників, дають можливість формувати в учнів уміння визначати тему та основну думку тексту, самостійно добирати заголовки, порівнювати його з авторським, зіставляти заголовок із темою чи основною думкою, ділити текст на частини та складати план, уміння визначати відоме й нове в тексті, знаходити ключові слова, розуміти фактичний зміст тексту, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, розуміти значення слів та виразів, формулювати запитання до тексту та давати на них відповіді, висловлювати власне ставлення та оцінювати прочитане, робити висновки. У несучільних текстах посібників закладено можливості для формування в учнів умінь читати інформацію, подану схематично (у вигляді таблиць, схем, алгоритмів), та робити висновки на основі прочитаного.

Аналіз вимірників, тобто матеріалів для контролю читацьких умінь, розміщених у методичних посібниках, свідчить, що тексти для читання й запитання до них спрямовані як на попередню, так і на підсумкову перевірку вмінь читати суцільні тексти. Деякі посібники містять матеріали для поточного (проміжного) контролю читацьких умінь [1; 15; 19].

Для попередньої та поточної (проміжної) перевірки вмінь читати мовчки в методичних посібниках для 5 класу пропонуються тексти, до яких подано відкриті запитання, що вимагають від учнів усної зв'язної відповіді. За допомогою запитань до тексту перевіряються такі вміння: розуміти фактичний зміст прочитаного [15; 19], визначати тему й головну думку тексту [19], тип і стиль мовлення [19], встановлювати причинно-наслідкові зв'язки [15].

У посібниках для 6 класу пропонується проводити попередню перевірку читацьких умінь учнів за допомогою відкритих запитань [14], а

також закритих тестових завдань із вибором однієї правильної відповіді [1; 18; 20]. Аналіз вимірників свідчить, що завдання до текстів передбачають сформованість умінь розуміти фактичний зміст прочитаного [1; 14; 18; 20], визначати тему тексту [1; 14; 18], розуміти значення слова [1; 18], вислову [18], виражально-зображувальних засобів [14], давати власну оцінку прочитаному [14], встановлювати причиново-наслідкові зв'язки [18; 20].

Для підсумкового контрольного читання мовчки у методичних посібниках для 5 і 6 класів подано тексти художнього або наукового стилів. Перевірка сформованості вмінь читати, як і під час поточної перевірки, здійснюється за допомогою відкритих запитань до тексту [14; 15] та закритих тестових завдань із вибором однієї правильної відповіді [1; 2; 9; 10; 11; 18; 19], а також тестів, які включають закриті та відкриті завдання [18; 20]. Слід зазначити, що завдання до текстів переважно стосуються розуміння фактичного змісту прочитаного. Окремі з них спрямовані на перевірку розуміння значення слів і виразів [1], уміння встановлювати причиново-наслідкові зв'язки [1; 2; 9; 10; 11; 18], уміння визначати тему й головну думку тексту [1; 2; 18; 20]. З цього можна зробити висновок, що не всі завдання для підсумкової перевірки сформованості читацьких умінь учнів відповідають критеріям оцінювання навчальних досягнень з читання і тому не можуть слугувати вимірниками читацьких умінь учнів без певного коригування. Крім того, поза контролем залишаються тексти, інформація в яких представлена в схемах, таблицях і алгоритмах.

Висновки. Отже, аналіз чинних підручників з української (рідної) мови для 5 і 6 класів та методичних посібників дає можливість зробити такі висновки:

1. Підручники і методичні посібники містять такі типи текстів, як завдання-інструкції, правила, вправи, які за формою подання інформації є суцільними та несучільними.
2. Уміщені в підручниках і посібниках тексти дають можливість формувати в учнів уміння читати їх, розуміти закладену в них інформацію та застосовувати одержані під час читання мовні знання на практиці.
3. У чинних підручниках (за винятком підручників Заболотного О. і Заболотного В.) відсутні матеріали, спеціально спрямовані на перевірку сформованості вмінь читати суцільні тексти. Натомість такі тексти та запитання до них уміщено в методичних посібниках. Однак, не всі вони можуть слугувати вимірниками читацьких умінь. Окремі з них потребують коригування.
4. Несучільні тексти в підручниках і посібниках займають досить вагоме місце. Однак перевірка вмінь читати їх ні в підручниках, ні в методичних посібниках не передбачена. Таким чином, актуальною є потреба розробки вимірників для перевірки вмінь читати несучільні тексти.

Література

1. Глазова О. П. Уроки рідної мови в 6 класі: Орієнтов. календар.-темат. планув. Плани-конспекти уроків до підруч. «Рідна мова. 6 кл.».
Тематичний контроль : посіб. для вчителя / О. П. Глазова,
Ю. Б. Кузнецов. – К. : Видавництво «ОСВІТА УКРАЇНИ», 2006. – 432 с.
2. Глазова О. П. Зошит для тематичного оцінювання навчальних досягнень з української мови. 5 клас : навч. посіб. для загальноосвіт. навч. закл. / О. П. Глазова. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2013. – 56 с.

3. Глазова О. П. Українська мова : підруч. для 5 кл. загальноосвіт. навч. закл. / О. П. Глазова. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2013. – 272 с. : іл.
4. Глазова О. П. Українська мова : підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. / О. П. Глазова. – К. : Видавничий дім «Освіта», 2014. – 240 с. : іл.
5. Гудзик І. П. Розвиток навички читання : методичні рекомендації / І. П. Гудзик. – К. : Освіта, 1993. – 96 с.
6. Державний стандарт базової і повної загальної середньої освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-п/page2>.
7. Єрмоленко С. Я. Українська мова : підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. / С. Я. Єрмоленко, В. Т. Сичова, М. Г. Жук. – К. : Грамота, 2014. – 272 с.; іл.
8. Єрмоленко С. Я. Українська мова : підруч. для 5 кл. загальноосвіт. навч. закл. / С. Я. Єрмоленко, В. Т. Сичова. – К. : Грамота, 2013. – 296 с.
9. Жовтобрюх В. Ф. Рідна мова. 6 клас : Безкоштовний додаток до комплексного залікового зошита (для шкіл з українською мовою навчання) / В. Ф. Жовтобрюх. – Х. : Веста : Видавництво «Ранок», 2008. – 32 с.
10. Жовтобрюх В. Ф. Українська мова. 5 клас (для шкіл з українською мовою навчання) : універсальний комплект : контроль навчальних досягнень / В. Ф. Жовтобрюх. – Х. : Вид-во «Ранок», 2013. – 64 с.
11. Заболотний В. В. Українська мова та література. 5 кл. Тестовий контроль знань / В. В. Заболотний, О. В. Заболотний, Г. М. Складарова. – К. : Літера ЛТД, 2014. – 80 с.

12. Заболотний О. В. Українська мова : підруч. для 6 кл. загальноосвіт. навч. закл. / О. В. Заболотний, В. В. Заболотний. – К. : Генеза, 2014. – 256 с.
13. Заболотний О. В. Українська мова. 5 клас : підруч. для загальноосвіт. навч. закл. / О. В. Заболотний, В. В. Заболотний. – К. : Генеза, 2013. – 256 с.
14. Ожигова О. В. Рідна мова. Книга для вчителя: календарне планування та розробки уроків. 6 клас / О. В. Ожигова. – К. : Грамота, 2007. – 288 с.
15. Ожигова О. В. Рідна мова. Книга для вчителя: календарне планування та розробки уроків. 5 клас / О. В. Ожигова. – К. : Грамота, 2005. – 272 с.
16. Усі уроки української мови. 5 клас. II семестр / Є. П. Голобородько, К. Ю. Голобородько, О. А. Павлик, С. В. Мунтян, І. А. Бондаренко. – Х. : Вид. група «Основа», 2013. – 270, [2] с.
17. Хорошковська Т. П. Аналіз текстового матеріалу підручників з української мови для 5 і 6 класів з точки зору можливостей формування в учнів читацьких умінь / Т. П. Хорошковська // Проблеми сучасного підручника : зб. Наук. праць / за наук. ред. акад. В. М. Мадзігона. – К., 2010. – Вип. 10. – С. 469 – 477.
18. Шабельник Т. М. Українська мова. 6 клас : розробки уроків (для шкіл з українською мовою навчання) / Т. М. Шабельник. – Х. : Вид. «Ранок», 2014. – 336 с.
19. Шабельник Т. М. Рідна мова. 5 клас: Плани-конспекти уроків / Т. М. Шабельник. – Харків : Видавництво «Ранок», 2009. – 336 с.
20. Шабельник Т. М. Рідна мова. 6 клас: Плани-конспекти уроків / Т. М. Шабельник. – Харків : Вид. «Ранок», 2009. – 320 с.

References

1. Hlazova O. P. Uroky ridnoyi movy v 6 klasi: Oriyentov. kalendar.-temat. planuv. Plany-konspekty urokiv do pidruch. «Ridna mova. 6 kl.». Tematychnyy kontrol' : posib. dlya vchytelya / O. P. Hlazova, Yu. B. Kuznetsov. – K. : Vydavnytstvo «OSVITA UKRAYiNY», 2006. – 432 s.
2. Hlazova O. P. Zoshyt dlya tematychnoho otsinyuvannya navchal'nykh dosyahnen' z ukrayins'koyi movy. 5 klas : navch. posib. dlya zahal'noosvit. navch. zakl. / O. P. Hlazova. – K. : Vydavnychyy dim «Osvita», 2013. – 56 s.
3. Hlazova O. P. Ukrayins'ka mova : pidruch. dlya 5 kl. zahal'noosvit. navch. zakl. / O. P. Hlazova. – K. : Vydavnychyy dim «Osvita», 2013. – 272 s. : il.
4. Hlazova O. P. Ukrayins'ka mova : pidruch. dlya 6 kl. zahal'noosvit. navch. zakl. / O. P. Hlazova. – K. : Vydavnychyy dim «Osvita», 2014. – 240 s. : il.
5. Gudzyk I. P. Rozvytok navychky chytannya : metodychni rekomendatsiyi / I. P. Gudzyk. – K. : Osvita, 1993. – 96 s.
6. Derzhavnyy standart bazovoyi i povnoyi zahal'noyi seredn'oyi osvity [Elektronnyy resurs]. – Rezhym dostupu: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1392-2011-p/page2>.
7. Yermolenko S. Ya. Ukrayins'ka mova : pidruch. dlya 6 kl. zahal'noosvit. navch. zakl. / S. Ya. Yermolenko, V. T. Sychova, M. H. Zhuk. – K. : Hramota, 2014. – 272 s.; il.
8. Yermolenko S. Ya. Ukrayins'ka mova : pidruch. dlya 5 kl. zahal'noosvit. navch. zakl. / S. Ya. Yermolenko, V. T. Sychova. – K. : Hramota, 2013. – 296 s.
9. Zhovtobryukh V. F. Ridna mova. 6 klas : Bezkoshtovnyy dodatok do kompleksnoho zalikovoho zoshyta (dlya shkil z ukrayins'koyu movoyu

- navchannya) / V. F. Zhovtobryukh. – Kh. : Vesta : Vydavnytstvo «Ranok», 2008. – 32 s.
10. Zhovtobryukh V. F. Ukrayins'ka mova. 5 klas (dlya shkil z ukrayins'koyu movoyu navchannya) : universal'nyy komplekt : kontrol' navchal'nykh dosyahnen' / V. F. Zhovtobryukh. – Kh. : Vyd-vo «Ranok», 2013. – 64 s.
11. Zabolotnyy V. V. Ukrayins'ka mova ta literatura. 5 kl. Testovyy kontrol' znan' / V. V. Zabolotnyy, O. V. Zabolotnyy, H. M. Sklyarova. – K. : Litera LTD, 2014. – 80 s.
12. Zabolotnyy O. V. Ukrayins'ka mova : pidruch. dlya 6 kl. zahal'noosvit. navch. zakl. / O. V. Zabolotnyy, V. V. Zabolotnyy. – K. : Heneza, 2014. – 256 s.
13. Zabolotnyy O. V. Ukrayins'ka mova. 5 klas : pidruch. dlya zahal'noosvit. navch. zakl. / O. V. Zabolotnyy, V. V. Zabolotnyy. – K. : Heneza, 2013. – 256 s.
14. Ozhyhova O. V. Ridna mova. Knyha dlya vchytelya: kalendarne planuvannya ta rozrobky urokiv. 6 klas / O. V. Ozhyhova. – K. : Hramota, 2007. – 288 s.
15. Ozhyhova O. V. Ridna mova. Knyha dlya vchytelya: kalendarne planuvannya ta rozrobky urokiv. 5 klas / O. V. Ozhyhova. – K. : Hramota, 2005. – 272 s.
16. Usi uroky ukrayins'koyi movy. 5 klas. II semestr / Ye. P. Holoborod'ko, K. Yu. Holoborod'ko, O. A. Pavlyk, S. V. Muntyan, I. A. Bondarenko. – Kh. : Vyd. hrupa «Osnova», 2013. – 270, [2] s.
17. Khoroshkovs'ka T. P. Analiz tekstovoho materialu pidruchnykiv z ukrayins'koyi movy dlya 5 i 6 klasiv z tochky zoru mozhlyvostey formuvannya v uchniv chytats'kykh umin' / T. P. Khoroshkovs'ka // Problemy suchasnoho pidruchnyka : zb. Nauk. prats' / za nauk. red. akad. V. M. Madzihona. – K., 2010. – Vyp. 10. – S. 469 – 477.

18. Shabel'nyk T. M. Ukrayins'ka mova. 6 klas : rozrobky urokiv (dlya shkil z ukrayins'koyu movoyu navchannya) / T. M. Shabel'nyk. – Kh. : Vyd. «Ranok», 2014. – 336 s.
19. Shabel'nyk T. M. Ridna mova. 5 klas: Plany-konspekty urokiv / T. M. Shabel'nyk. – Kharkiv : Vydavnytstvo «Ranok», 2009. – 336 s.
20. Shabel'nyk T. M. Ridna mova. 6 klas: Plany-konspekty urokiv / T. M. Shabel'nyk. – Kharkiv : Vyd. «Ranok», 2009. – 320 s.

Хорошковская Т. П.

Тексты учебников и методических пособий по украинскому (родному) языку для 5 и 6 классов как средство формирования и контроля читательских умений учащихся

Статья посвящена анализу текстов действующих учебников и методических пособий по украинскому (родному) языку для 5 и 6 классов как средства формирования и контроля читательских умений учащихся. В данной работе определены типы текстов, которые дают возможность формировать у школьников умение читать молча и понимать заложенную в них информацию, а также применять полученные во время чтения знания на практике; приведены примеры этих текстов. Определены читательские умения, которые могут быть сформированы у учащихся на основе указанных текстов. Проанализированы измерители, то есть материалы для контроля читательских умений, в действующих учебниках и пособиях к ним.

Ключевые слова: ученики 5 и 6 классов, учебник, методическое пособие, типы текстов, сплошной и несплошной тексты, формирование, контроль, читательские умения, измерители.

Khoroshkovska T. P.

Text matters of coursebooks and methodological manuals of Ukrainian (native) language for 5th and 6th grades as a means of forming and control of students' reading skills

The article analyzes text matters of current coursebooks and methodological manuals of Ukrainian (native) language for the 5th and 6th grades as a means of forming and control of students' reading skills. In this work it is denoted some types of texts that allow students to read in silence and understand the information that had been put into them, and also practice all gained knowledge while reading. Thus, there are separated some task instructions, rules and exercises that by means of feeding the information are continuous (verbal) and non-continuous (containing tables, charts, algorithms). Some examples of these text matters are given here. Some reading skills that can be formed in students based on mentioned text matters of coursebooks and methodological manuals are determined. Gauges are analyzed here i.e materials for control of reading skills fitted into current coursebooks and manuals. It is specified what kinds of reading skills they are directed to check. It is concluded the reasonability of using mentioned gauges.

Key words: students of the 5th and 6th grades, coursebook, methodological manual, types of texts, continuous and non-continuous texts, forming, control, reading skills, gauges.